Kaynakların Verimli Kullanımı ve Sıfır Atık

Çalışma Kâğıdı · 30 Soru · Kolaydan Zora

Ad Soyad _____ Sınıf / No _____ Tarih _____

KONU ÖZETİ

- **Verimsiz kullanımın sonuçları:** Doğal kaynakların hızlı ve bilinçsiz tüketimi doğal dengenin bozulmasına, iklim değişikliğine, kuraklığa, bitki ve hayvan türlerinin yok olmasına yol açar. Bu yüzden kaynaklar israf edilmeden, dikkatli kullanılmalıdır.
- **Sürdürülebilirlik:** Bugünün ihtiyaçlarını karşılarken gelecek nesillerin de kaynaklardan yararlanabilmesini gözeten kullanımdır.
- **Suyu verimli kullanma:** Diş fırçalarken musluğu kapatmak, duş süresini kısaltmak, sızıntıları tamir ettirmek, makineleri tam dolu çalıştırmak, yağmur suyunu biriktirmek. Tarımda **salma sulama** su kaybına ve toprak bozulmasına yol açarken **damla ve yağmurlama (basınçlı) sulama** su tasarrufu sağlar.
- **Atık ve çöp:** Her atık çöp değildir. Kâğıt, plastik, cam, metal gibi atıklar geri dönüştürülerek yeniden ham madde olur; yeniden kullanılamayan atıklar çöptür. Piller ve elektronik atıklar ayrı toplanmalıdır.
- **Sıfır Atık:** 2017'de başlatılan, israfı önlemeyi, atıkları kaynağında ayrı toplamayı ve geri kazanmayı amaçlayan projedir. Birleşmiş Milletler 30 Mart'ı Uluslararası Sıfır Atık Günü ilan etmiştir. 22 Mart ise Dünya Su Günü'dür.
- **Akıllı tüketim adımları:** Gerekmiyorsa tüketme, daha az tüket, yeniden kullan, farklı amaçla değerlendir, geri dönüştür.

KOLAY Isınma Soruları (1–10)

1 Aşağıdakilerden hangisi suyu verimli kullanmaya örnektir?

A) Damlatan musluğu tamir ettirmek
B) Bulaşık makinesini yarı boş çalıştırmak
C) Diş fırçalarken musluğu açık bırakmak
D) Bahçeyi öğle sıcağında hortumla sulamak

2 Aşağıdaki ifadelerin doğru (D) ya da yanlış (Y) olduğunu belirtiniz.

(…) Her atık çöptür, hiçbiri yeniden kullanılamaz.
(…) Cam şişeler geri dönüştürülebilir.
(…) Kullanılmış piller evsel çöple birlikte atılmalıdır.
(…) Sıfır Atık projesi israfı önlemeyi amaçlar.

3 Eşleştiriniz.

1) 22 Mart — a) Uluslararası Sıfır Atık Günü
2) 30 Mart — b) Dünya Çevre Günü
3) 5 Haziran — c) Dünya Su Günü

4 Geri dönüştürülebilen dört atık türü yazınız.

5 "Sürdürülebilirlik" kavramını açıklayınız.

6 Tarımda suyu en **verimli** kullanan sulama yöntemi hangisidir?

A) Salma sulama
B) Kanaldan sürekli su akıtma
C) Tarlayı su basması
D) Damla sulama

7 Boşlukları doldurunuz.
(çöp – geri dönüşüm – israf)
a) Bir kaynağı gereğinden fazla ve boşa harcamaya ..... denir.
b) Atıkların işlenerek yeniden ham madde hâline getirilmesine ..... denir.
c) Hiçbir şekilde yeniden kullanılamayan atıklara ..... denir.

8 Evde elektrik tasarrufu için yapılabilecek iki davranış yazınız.

9 Alışverişte plastik poşet yerine aşağıdakilerden hangisinin kullanılması çevre için daha uygundur?

A) Her alışverişte yeni poşet
B) Bez çanta ya da file
C) Tek kullanımlık karton kutu
D) Çift kat poşet

10 Kullanılmış bir cam kavanozu yeniden kullanmak için iki fikir yazınız.

ORTA Pekiştirme Soruları (11–20)

11 Bir evde damlatan bir musluktan günde yaklaşık **15 litre** su boşa gitmektedir (temsilî veri). Musluk tamir ettirilmezse 30 günde kaç litre su boşa gider?

12 Bir okulun bir haftada ayrı topladığı atıklar tabloda verilmiştir (temsilî veri).

Atık	Kâğıt	Plastik	Cam	Metal
Kütle (kg)	36	18	12	6

a) Toplam kaç kg atık toplanmıştır?
b) Toplanan atıkların yarısı hangi türdendir?
c) Bu atıkların ayrı toplanması hangi doğal kaynakların korunmasına katkı sağlar? İki örnek yazınız.

13 Akış şemasında kâğıdın geri dönüşüm süreci verilmiştir. Soru işareti yerine hangi aşama gelmelidir?

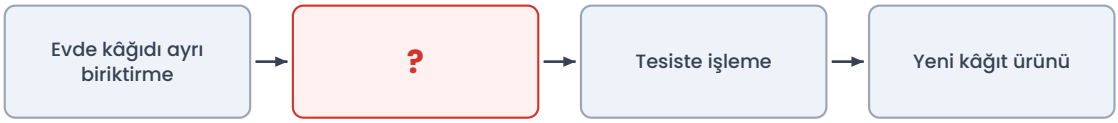

14 Salma sulama ile damla sulamayı karşılaştırınız. Hangisi neden daha verimlidir?

15 Aşağıdaki kartlarda verilen davranışları "verimli kullanım" ve "israf" olarak sınıflandırınız.

1	2	3	4
Kâğıdın iki yüzünü de kullanmak	Tabağa yiyebileceğinden fazla yemek almak	Çamaşır makinesini tam dolu çalıştırmak	Televizyonu kimse izlemezken açık bırakmak

16 Bir kişi her gün 15 dakika olan duş süresini 7 dakikaya indirmiştir. Duştan dakikada 10 litre su aktığına göre bu kişi her gün kaç litre su tasarruf eder? (temsilî veri)

17 Doğal kaynakların bilinçsiz tüketiminin doğa üzerindeki iki olumsuz etkisini yazınız.

18 Aşağıdakilerden hangisi Sıfır Atık anlayışına **uygun değildir**?

A) Atıkları türlerine göre ayırmak
B) Tek kullanımlık ürünleri azaltmak
C) Bozulan eşyaları tamir ettirmeden hemen atmak
D) Organik atıklardan kompost (doğal gübre) yapmak

19 Yağmur suyunu biriktirmenin iki faydasını yazınız.

20 Kullanılmış bitkisel yağların lavaboya dökülmesinin zararı nedir? Bu yağlar nasıl değerlendirilmelidir?

ZOR Düşünme Soruları (21–30)

21 Aşağıdaki metni okuyunuz.
"Bir köyde çiftçiler yıllardır tarlalarını salma sulamayla suluyordu. Köyün yanındaki gölün suyu her yaz biraz daha azaldı. Kooperatifin desteğiyle çiftçiler damla sulamaya geçti. İki yıl sonra hem göldeki su seviyesi yükseldi hem de tarlalardan alınan ürün arttı."
Metne göre aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

A) Verimli sulama, üretimi olumsuz etkilemiştir.
B) Sulama yöntemi değişince su kaynağı daha iyi korunmuştur.
C) Salma sulama suyun azalmasına katkıda bulunmuştur.
D) Çiftçiler bir kuruluştan destek almıştır.

22 Bir ailenin aylık su tüketimini azaltmak için aldığı önlemler ve tahmini tasarrufları tabloda verilmiştir (temsilî veri).

Önlem	Aylık tasarruf (L)
Diş fırçalarken musluğu kapatmak	300
Duş süresini kısaltmak	1200
Sızıntıyı tamir ettirmek	450
Sebzeleri kapta yıkamak	150

a) Ailenin bir ayda toplam kaç litre su tasarruf etmesi beklenir?
b) En çok tasarruf sağlayan önlem hangisidir?
c) Bu önlemlerin aile bütçesine ve doğaya birer katkısını yazınız.

23 "Her atık çöp değildir." Bu yargıyı açıklayıp bir örnekle destekleyiniz.

24 Aşağıdakilerden hangisi hem **para** hem de **doğal kaynak** tasarrufu sağlar?

A) Yiyecekleri israf etmek
B) Her hafta yeni kıyafet almak
C) Klimayı pencere açıkken çalıştırmak
D) Evdeki eski ampulleri LED ampulle değiştirmek

25 Okulunuzda bir "Sıfır Atık Kulübü" kurulacaktır. Kulübün yapabileceği üç çalışma öneriniz.

26 Bir öğrenci "Ben tek başıma su tasarrufu yapsam ne değişir?" demektedir. Bu düşünceye nasıl bir cevap verirsiniz? Hesap yaparak açıklayınız.
(İpucu: Bir kişi günde 10 litre su tasarruf ederse bir yılda (365 gün) ne kadar tasarruf eder?)

27 Aşağıdaki davranışları "akıllı tüketim adımları" ile eşleştiriniz.
Adımlar: gerekmiyorsa tüketme – yeniden kullan – geri dönüştür
a) Eski tişörtü toz bezi yapmak
b) Pet şişeyi toplama kutusuna atmak
c) Evde benzeri olduğu için yeni kalemlik almaktan vazgeçmek

28 Bir okul kantini tek kullanımlık plastik bardak ve pipet yerine yıkanabilir bardaklar kullanmaya başlamıştır. Bu uygulamanın çevreye ve kantinin bütçesine birer etkisini yazınız.

29 Bir apartmanda yaşayanlar atıklarını aşağıdaki gibi ayırmıştır:
• Mavi kutu: gazete, karton koli, cam şişe
• Sarı kutu: pet şişe, deterjan kutusu
• Gri kutu: konserve kutusu, kullanılmış piller
Bu ayrıştırmada hangi hatalar yapılmıştır? Doğrusunu yazınız.

30 Aşağıdaki durumların hangisinde sürdürülebilirlik anlayışına **en uygun** davranılmıştır?
A) Bir ormandaki ağaçların tamamının bir yılda kesilmesi
B) Balıkların üreme döneminde avlanması
C) Kesilen her ağacın yerine yeni fidanlar dikilmesi
D) Yer altı sularının hızla tüketilmesi

Takıldığın soruyu işaretle, konu özetine tekrar göz at. Başarılar!
Diğer konuların çalışma kâğıtları ve deneme sınavları: **maarifpdf.com.tr**